

Basia

SENSORYCZNY
SPACER
Z BASIĄ I JEJ
PRZYJACIÓŁMI

harperkids

SCENARIUSZ DLA RODZICA LUB OPIEKUNA

O AUTORCE SCENARIUSZA:

Małgorzata Bieniek jest absolwentką filologii polskiej na Uniwersytecie Bielsko-Bialskim oraz edytorstwa na Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie. Tworzy scenariusze i materiały edukacyjne dla dzieci oraz prowadzi warsztaty z kreatywnego pisania i wierszopisania dla dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym. Organizowała wydarzenia kulturalne i działania czytelnicze skierowane do najmłodszych odbiorców. Prowadzi profil @pisz_wiersze poświęcony twórczemu pisaniu i zabawom słowem. Jest przewodniczącą Rady Programowej lokalnej biblioteki.

Czas na poznawanie świata wszystkimi zmysłami! Sensoryczny spacer możesz zaplanować w różnych miejscach: lesie, parku lub mieście i o każdej porze roku. Wystarczy wydrukować ten scenariusz oraz spakować plecak i wybrać cel. Aktywności przygotowaliśmy, inspirując się książką Zofii Staneckiej z ilustracjami Marianny Oklejak pt. „Basia. Wielka księga zmysłów” wydawnictwa HarperKids.

„BASIA. WIELKA KSIĘGA ZMYŚŁÓW”

to kolejny tom z cyklu Wielkich książek – o sprawach ważnych dla każdego przedszkolaka. Dzięki tej książce dzieci poznają aż dziesięć nowych opowiadań o swojej ulubionej bohaterce i jej przyjaciółkach. Dowiedzą się m.in. czym jest leniwe oko, jakie dźwięki wydaje stary dom i że nie wszyscy lubią się przytulać. Dla rodziców książka może być doskonałym punktem wyjścia do rozmowy z dziećmi o tym, jak działają nasze zmysły, jak bardzo różnymi się od siebie, o empatii i byciu uważnym na innych.

<https://bit.ly/basia-wielka-ksiega-zmyslow>

Szybkie wskazówki dla rodzica lub opiekuna

Zanim wyjdziecie, przejrzyj **scenariusz**. Możecie też przeczytać wspólnie książkę „Basia. Wielka księga zmysłów” jako wprowadzenie do wyprawy.

Co spakować do plecaka? (Tylko minimum!):

- wydrukowany scenariusz,
- kredki,
- chustę, szalik lub opaskę (do bezpiecznego zakrycia oczu),
- prowiant na drogę: coś do picia (w chłodniejsze dni herbatę w termosie)

i przekąski w pudełku (np. różne owoce).

Zabierz też ze sobą „**Basia. Wielka księga zmysłów**” do czytania w przerwach lub na start swojej przygody.

PRZYSTANEK 1 – SŁUCH: Dźwięki wokół nas

Po krótkiej wędrówce znajdźcie bezpieczne miejsce do siedzenia (ławka w parku/mieście, bezpieczny pień w lesie). Przeczytaj dziecku fragment książki:

Słuch mieszka w uszach. To właśnie one wyłapują dźwięki, a potem przenoszą je dalej, aż do mózgu, który odbiera je i interpretuje. Dzięki słuchowi rozpoznajemy nadciągające zagrożenia: burzę, nadjeżdżający samochód, sygnał alarmowy. Słuchając, uczymy się słów i wszystkiego, co znaczą. Dowiadujemy się, że jesteśmy kochani, jak działa telefon, historii rodzinnych i wymyślonych opowieści. Zanim nauczymy się czytać, słuchanie jest sposobem na poznawanie książek. Słuch pozwala nam cieszyć się dźwiękami otaczającego świata i muzyką.

Zabawa 1: WSŁUCHUJEMY SIĘ W MIEJSCE

Poproś, by dziecko zamknęło oczy na 20 sekund i odliczało na palcach każdy usłyszany dźwięk. Po otwarciu oczu rodzic pyta, który dźwięk był „stały/długi” (np. szum aut, wiatr), a który „nagły/krótki” (np. szczeknięcie psa, klakson samochodu).

Zabawa 2: SZUKAMY AZYLU ANIELKI

Anielka (koleżanka Basi) lubi ciszę i spokojne miejsca – tam się uspokaja. Zadaniem dziecka jest doprowadzić rodzica do najbliższego miejsca na Waszej trasie, które uważa za najcichsze (to jest właśnie azyl).

WARIANT LAS/PARK: Szukamy gęstych zarośli, bocznej ścieżki lub zbudowanego szałasu.

WARIANT MIASTO: Szukamy cichego skwerku, ławki na uboczu.

Zabawa 3: MUZYCZNE ECHO

Tym razem pobawcie się w echo. Rodzic wystukuje rytm na najbliższym bezpiecznym przedmiocie, a dziecko go powtarza.

WARIANT LAS/PARK: Stukamy patykiem o pień drzewa lub duży kamyk.

WARIANT MIASTO: Stukamy dłońmi o metalową barierkę lub drewnianą ławkę.

Zabawa 4: SPACER SZEPTEM

Dziecko idzie obok rodzica, który mówi szeptem proste słowa. Gdy dotrzecie do wyznaczonego punktu (np. następnej latarni/drzewa), dziecko mówi, co usłyszało.

WARIANT DLA STARSZAKA (5-6 LAT): Wyjaśnij powiedzenie „Słuchaj uchem, a nie brzuchem” (słuchaj uważnie, by niczego nie przekreślić). Porozmawiajcie o tym, jakie słowa dziecko zawsze chętnie usłyszy (jak Basia słowo „żelki”!), a jakich słuchać nie lubi.

PRZYSTANEK 2 – WZROK: Łowcy kształtów i kolorów

Usiądźcie na chwilę i przeczytaj fragment:

Wzrok mieszka w oczach, które są jak żywe superkamery. Oczy reagują na światło i wyłapują ze świata obrazy, które przesyłają do mózgu. Dzięki wzrokowi obserwujemy świat, uczymy się, widzimy siebie nawzajem i porozumiewamy się bez słów. Wzrok pomaga utrzymać równowagę, ocenić odległość, wysokość i rozpoznać niebezpieczeństwo. Patrzeć pozwala na cieszenie się pięknem, obserwowanie natury i rozróżnianie kolorów.

Zabawa 1: BYSTRE OKO

Poproś dziecko, by uważnie rozejrzało się wokół siebie. Czy potrafi znaleźć coś, co porusza się bardzo szybko i coś zupełnie nieruchomego?

Zabawa 2: ODCIENIE ŚWIATA

Kolega Basi, Titi, odkrył w listopadowym lesie mnóstwo odcieni brązu. Dzisiaj Waszym zadaniem jest znaleźć wokół siebie 3 różne odcienie tego samego koloru.

WARIANT LAS/PARK: Szukamy 3 odcieni zieleni (liść, mech, paprocie) lub brązu (ziemia, kora, suchy liść).

WARIANT MIASTO: Szukamy 3 odcieni szarego (chodnik, elewacja, samochód) lub czerwonego (cegła, znak, kurtka przechodnia).

Zabawa 3: TROPIENIE KSZTAŁTÓW

Idziecie spokojnym krokiem. Rodzic rzuca wyzwanie: Moje superoko widzi coś, co jest okrągłe i zielone. Dziecko idzie, rozgląda się bezpiecznie i mówi na głos, jaki to może być przedmiot (np. liść, kapsel, znak). Potem zmiana ról.

WARIANT DLA STARSZAKA (5-6 LAT): Wyjaśnij powiedzenie „Patrzeć sercem” na podstawie historii Dżesiki i wujka z książki (oznacza to dostrzeganie dobra w innych, nawet gdy nas denerwują i patrzeć na siebie z czułością).

PRZYSTANEK 3 – DOTYK: Czarodziejska różdżka

ZASADA BEZPIECZEŃSTWA: Oczy zawiązujemy wyłącznie, gdy dziecko siedzi stabilnie na ławce, pniu lub kocu i nie biega.

Przeczytaj fragment książki:

Dotyk mieszka w ciele. Jest największym układem sensorycznym, czyli odbierającym wrażenia, jaki mamy. Czujemy całym ciałem, na jego powierzchni przez skórę i głębiej. Na zewnątrz najwięcej czują nasze dłonie, stopy, twarz i język. Dzięki dotykowi poznajemy świat. Dowiadujemy się, jaki coś ma kształt, fakturę, twardość i temperaturę. Dotyk pomaga w unikaniu niebezpieczeństw, na przykład rzeczy zbyt gorących, a ból ostrzega, że coś niedobrego dzieje się z naszym ciałem. Dotyk jest potrzebny do nawiązywania i pogłębiania relacji z innymi ludźmi i zwierzętami.

Zabawa 1: TAJEMNICZE DŁONIE

Dziecko siedzi bezpiecznie, a rodzic zawiązuje mu oczy chustką i podaje do rąk jeden naturalny przedmiot znaleziony przed chwilą na ziemi. Dziecko bada go palcami i zgaduje, co to jest.

WARIANT LAS/PARK: Szyszka, kawałek kory, suchy liść, gładki kamień.

WARIANT MIASTO: Stary bilet znaleziony w kieszeni, suchy liść, patyk.

Zabawa 2: POSZUKIWACZE FAKTUR

Zdejmujemy opaskę. Nawiązując do kuzyna Antka i jego „burrito z koca”, szukamy konkretnych wrażeń dotykowych wokół nas. Zadaniem dziecka jest dotknąć czegoś, co jest:

- szorstkie (np. kora drzewa, betonowy mur),
- gładkie (np. liść, metalowa poręcz),
- ciepłe lub zimne (np. nagrzana słońcem ławka, zimny kamień).

Zabawa 3: SENSORYCZNA MANDALA

Rodzic układa wspólnie z dzieckiem mandalę ze znalezionych materiałów przyrodniczych: liści, kamieni, patyków – tak, aby można było łatwo przesuwać poszczególne elementy. Dziecko przygląda się uważnie obrazowi, następnie zastania oczy. Rodzic zabiera jeden element. Dziecko palcami sprawdza, jaki element został zabrany, a następnie próbuje odgadnąć. Odstania oczy i weryfikuje swoją odpowiedź.

WARIANT DLA STARSZAKA (5-6 LAT): Wyjaśnij wyrażenie „Jak za dotknięciem czarodziejskiej różdżki” (coś stało się nagle i niespodziewanie). Zapytaj dziecko, czy chciałoby mieć czarodziejską różdżkę i co dzięki niej chciałoby zmienić.

PRZYSTANEK 4 – WĘCH:

Nos ma supermoc

Usiądźcie w miejscu, gdzie docierają różne zapachy. Przeczytaj fragment:

Węch mieszka w nosie. Zapachy wędrują przez powietrze do nosa, gdzie trafiają na receptory zapachu, które przenoszą informacje węchowe do mózgu. Węch jest superszybkim zmysłem. Zapach dociera do mózgu w ciągu ułamków sekundy. Dzięki węchowi cieszymy się przyjemnymi zapachami i rozpoznajemy te niebezpieczne, na przykład spaleniznę. Węch pomaga odróżniać świeże jedzenie od zepsutego i czyste rzeczy od brudnych. Znane i lubiane zapachy sprawiają, że czujemy się bezpieczni.

Zabawa 1: ŁOWCY ZAPACHÓW

Tym razem ćwiczymy nasze nosy. Rodzic i dziecko szukają dwóch zapachów: jednego, który kojarzy im się miło, i drugiego, który jest ostry lub nieprzyjemny (odór).

WARIANT LAS/PARK: Zapach mchu, przyjemny zapach rośliny vs zapach zgnitych liści lub błota.

WARIANT MIASTO: Zapach z piekarni, zapach z budki z lodami vs spaliny lub zapach z otoczenia kosza na śmieci.

Zabawa 2: TRENING WĘCHU BABCI MARIANNY

Pobawcie się w „Stop-Wąchaj”. Na hasło rodzica „Start” idziecie przed siebie. Na hasło „Stop” zatrzymujecie się, a zadaniem dziecka jest pochylić się i powąchać najbliższą bezpieczną rzecz w zasięgu ręki. Co to jest? Jak pachnie?

Zabawa 3: ZAPACHOWE WSPOMNIENIE

Zbierzcie po drodze jedną rzecz, która pachniała najbardziej intensywnie (np. zerwany listek mięty, igła sosnowa, kawałek suchej kory) i schowajcie ją do kieszeni. Będzie to Wasze kieszonkowe wspomnienie zapachowe.

WARIANT DLA STARSZAKA (5-6 LAT): Wyjaśnij frazeologizm „Mieć nosa” (dokonywać trafnych ocen, mieć dobre przeczucie) oraz opowiedz, że babcia Marianna miała też nosa do wyczuwania humoru Basi.

PRZYSTANEK 5 – SMAK:

Uczta w plenerze

Zorganizujcie bezpieczny minipiknik (ławka, koc, murek w cieniu).

Przeczytaj fragment:

Smak mieszka w ustach. Receptory smaku znajdują się na podniebieniu, w gardle i przede wszystkim na języku. Grupy receptorów smaku tworzą tak zwane kubki smakowe. Smak pomaga ocenić, czy coś nadaje się do jedzenia, czy jest trujące albo nieświeże. Pozwala cieszyć się tym, co jemy. To, jak odbieramy smaki, zależy od wieku, przyzwyczajeń i miejsca, w którym żyjemy.

Zabawa 1: PIKNIK ZMYŚŁÓW

Wyciągamy przygotowane w domu kawałki owoców oraz inne przekąski.

Zastanówcie się, dlaczego po intensywnym marszu wszystko smakuje lepiej.

Zabawa 2: TEST SMAKU

Dziecko zamyka oczy (lub zawiązujemy je chustką). Rodzic podaje mu mały kawałek przekąski. Zadaniem dziecka jest nie tylko odgadnąć, co to jest, ale określić smak: słodki, kwaśny czy gorzki.

Zabawa 3: MINY ZE SMAKIEM

Pokazujemy miną, bez słów, jaki smak właśnie czujemy. Rodzic pokazuje minę „zjadłem kwaśną cytrynę”, a dziecko zgaduje. Potem zmiana – dziecko pokazuje ulubiony smakołyk, rodzic zgaduje.

WARIANT DLA STARSZAKA (5-6 LAT): Wyjaśnij powiedzenie „Obejść się smakiem” (musieć zrezygnować z czegoś, na co miało się wielką ochotę). Opowiedz ciekawostkę o smaku umami (japoński głęboki smak, esencja pyszności).

PRZYSTANEK 6 – INTUICJA: „Oczy z tyłu głowy”

To ostatni przystanek podsumowujący spacer. Przeczytaj fragment:

Intuicja mieszka w naszym wnętrzu. Działa na zasadzie wrażeń i przeczuc. Czujemy ją, gdy ostrzega nas biciem serca lub ścisaniem żołądka. Pojawia się też jako nagła pewność, co mamy zrobić. Jest niewidzialna i trochę tajemnicza.

Zabawa 1: CO PODPOWIADA INTUICJA?

Usiądźcie blisko siebie. Zapytaj dziecko: Gdy czujesz, że Twój przyjaciel jest smutny, choć nic nie mówi na ten temat – to skąd to wiesz? Wyjaśnij, że to właśnie intuicja i uważne obserwowanie świata pomagają nam odgadnąć, jak czują się inni. Ćwicząc wszystkie zmysły (tak jak my podczas naszego spaceru), trenujemy też naszą intuicję. Intuicja czasem podpowiada nam coś przez ciało – szybsze bicie serca, napięty brzuch albo nagłe poczucie, że coś jest ważne.

Zabawa 2: SZYBKIE GEPARD I UWAŻNY ŻÓŁW

Przez następne 20 metrów poruszacie się bardzo szybko, ale ostrożnie (szybki gepard), a potem przez kolejne 20 metrów idziecie w absolutnej ciszy, stawiając stopy najwolniej jak się da (uważny żółw). Porównajcie, kiedy łatwiej było zauważyć mrówkę lub kamyczek na drodze. Podsumuj, że wolny spacer to najlepszy trening dla intuicji i naszych zmysłów.

Zabawa 3: ULUBIONY ZMYŚŁ

Dziecko wspólnie z rodzicem przypomina sobie, które zmysły udało się dziś potrenować. Na białej kartce A4 rysuje własną listę zmysłów, korzystając z wyobraźni lub inspirując się symbolami z książki „Basia. Wielka księga zmysłów”. Na koniec wybiera swój ulubiony zmysł.

WARIANT DLA STARSZAKA (5-6 LAT): Wyjaśnij wyrażenie „Mieć oczy z tyłu głowy” (mieć świetną intuicję i przeczuc rzeczy, których w tym momencie nie widać).

